

MUZEJ RADNIŠTVA U KOPENHAGENU

Visnja Zgaga
Muzejski dokumentacijski centar
Zagreb

odnos prema tradiciji test je svake civilizirane sredine; njeno uvažavanje i poštivanje osnov je humanijem pristupu prema svakom čovjeku u zajednici. U zemljama vrlo visokog standarda, pa tako onda i kulturnoga, naročita se pozornost poklanja svim aspektima ljudske djelatnosti. Kulturna

Radnička menza – sada prostor za društvena okupljanja
snimio: Allan Schnipper

politika nastoji uza stimulaciju i očuvanje stvaralaštva sačuvati i sve one povijesne i civilizacijske činjenice koje imaju važnost i koje nešto znače sredini. To je i razlog zbog čega Danska, zemlja s četiri milijuna stanovnika, ima vrlo razvijenu muzejsku mrežu, koja obuhvaća raznolike teme i sadržaje: od prirodnih rezervata,

memorijalnih kuća, privatnih donacija do Nacionalnog muzeja ili Louisiane, jednog od medašnih muzeja moderne i suvremene umjetnosti.

Muzej radništva u Kopenhagenu, koji ove godine slavi petnaestogodišnjicu jedinstveni je muzeološki projekt. Započet više kao eksperiment i avantura, danas taj muzej sa 22 zaposlena i mnoštvom vanjskih suradnika predstavlja uistinu vrijednu muzejsku instituciju. U svim segmentima, od same inicijative, izbora zgrade, načina prikupljanja građe, modela samofinanciranja, društvenih aktivnosti koje generira i inicira, muzej je postao važan i moćan društveni čimbenik.

Inicijativu za nastanak muzeja dala je jedna vrlo uska skupina ljudi, članova radničkog sindikata i muzealaca, od kojih je najznačajniji Peter Ludvigsen, inače i dugogodišnji aktivni član ICOM-ova Komiteta za odnose s javnošću i marketing, a sadašnji ravnatelj muzeja. U Danskoj postoji visoki stupanj radničke svijesti i organizacije, radnički sindikati su snažna i respektabilna snaga društva, s dubokim historijskim i kulturnim korijenima. Danci se hvale i ponosni su na najstarije radničke udruge i ističu da je i danas 90 posto radništva aktivno u sindikalnom pokretu. Osnivanje muzeja trebalo je produbiti tu samosvijest i biti jedna od poluga kojom radništvo pridonosi izgradnji nacionalnog identiteta zemlje i način na koji je taj društveni segment prezentiran i afirmiran.

Prvi korak koji je poduzeo muzej početak je adaptacije i restauracije Sindikalnog doma utemeljenog 1879. godine. Ta je zgrada bila sagrađena isključivo novcem radničke članarine; to je bilo doba ilegalne radničke borbe u kojoj su se kažnjavali i oni koji bi dopustili okupljanja u svojem prostoru, te je vlastiti prostor bio nužnost djelovanja. Zgrada je 1983. godine stavljena pod zaštitu i obnovljena tako da je najvećim dijelom vraćena u stanje iz 1916. godine; izuzetak su ukrasni reljefi i lampe u najreprezentativnijem dijelu, dvorani, koji

datiraju iz tridesetih godina ovog stoljeća. U dvorani se danas odvijaju razni muzejski programi, ona je mjesto okupljanja sindikalnih udruga, a vrlo se često i iznajmljuje za ostala društvena događanja.

Paralelno s adaptacijom zgrade započelo je skupljanje muzejske građe. Prva izložba pod naslovom "1950-e – Radnička obitelj" morala je imati tri cilja: pokazati što sve može biti muzejska građa; pokazati orijentaciju muzeja; potaknuti publiku da donira novoosnovanome muzeju muzejske predmete. Izložba se temeljila gotovo na literarnom predlošku čvrste strukture.

Radilo se o prikazu svakodnevice jedne radničke obitelji kroz rekonstrukciju njihova stana i tipične situacije i radnje svih članova obitelji jednog radnog dana u osam sati ujutro: buđenje djece, doručak obitelji, odlazak na posao. Tako živo odabrana ljudska priča imala je izuzetno dobar prijam kod publike, naročito školske omladine. Uz vrlo jaku propagandu i rad s publikom, nastojalo se i objasniti koja je svrha novog muzeja i kako se može pridonijeti njegovoj uspostavi i radu. Predmeti svakodnevice upotrebe koji su bili izloženi pokazali su svu širinu poimanja muzejske građe i proširenje tematskih sadržaja kojima se muzeji uglavnom nisu bavili. Animirala se i publika da takve i slične predmete pokloni muzeju. Od mnozine nove muzejske građe, nakon muzejske obrade i selekcije formirala su se četiri stalna muzejska postava. Izložba pod naslovom "Za život i kruh – prvi radnici" sastoji se od povijesnog pregleda nastanka danskoga radničkog pokreta i ambijentalnog prikaza ulice, radionice i stana jedne radničke obitelji 1870. godine. Doba velike depresije tridesetih godina ovog stoljeća prikazano je opisom života gospodina Petersona, nezaposlenog radnika, njegove supruge, kućanice i njihovo petero djece. Najveća izložba "1950 – izložba obitelji radničke klase" razmatra život pod Marshallovom pomoći i razvoj radničke klase šezdesetih godina. S muzeološkog stajališta najinteresantnija je izložba koja prikazuje život radničke obitelji Sorensens "Sorensens – radnička obitelj od 1885. do 1990.", a temelji se na

*Obitelj Sorensen, radnička klasa 1885.-1990.
snimio: Allan Schnipper*

velikoj donaciji koju je muzeju darovala ta obitelj. Radi se ponovno o kućnom inventaru formiranom oko 1915., kada je to bio dom pivara Sorensena, njegove supruge i osmero djece. Na toj intimnoj, dokumentiranoj i istraženoj povijesti konkretnih ljudi objašnjeni su mnogi aspekti razvoja radništva u rasponu od gotovo jednog stoljeća. Kompletan inventar stana, koji je pretrpio minimalne intervencije, prenesen je u muzej i stavljen u funkciju te svojom izvornošću predstavlja izuzetno vrijedan

*Teška vremena – radnička soba iz tridesetih godina
snimio: Allan Schnipper*

Detalj iz svakodnevnog života pedesetih godina
snimio: Allan Schnipper

memorijalni i ambijentalni postav. Osnovno geslo inicijatora ovog muzeja bilo je učiniti povijest bliskom, odnosno "osjetiti povijest". Na tragu te ideje su muzejski restoran i kafeterija. Restoran pod starim nazivom Cafe&Olhalle vraćen je svojim izgledom ali i ponudom hrane u 1892. godinu, i to je jedni restoran pod spomeničkom zaštitom u Kopenhagenu. Kafeterija je pak iz 1950. godine; u njoj se može popiti kava od cikoriije poslužena s kolačićem "iz bakine kuhinje". Bliskost i izvornost ovakvog pristupa potvrđuje se brojem od 100 tisuća posjetitelja godišnje, od kojih su mnogi česti gosti na različitim, muzejskim događanjima.

Daljnje usmjerenje muzeja ide k razvijanju stručnog i istraživačkog rada. Svakodnevni život radništva, što je osnova muzeja, definiran je i politikom skupljanja informacija i građe. Štoviše, posebna je suradnja uspostavljena s Nacionalnim muzejom, Bibliotekom i Arhivom radničkog pokreta kako bi se što obuhvatnije skupili svi relevantni izvori. Muzej samostalno istražuje i dokumentira aktualni život u današnjim radničkim četvrtima i kopenhaskoj luci, što mu omogućuje nove izložbe i promjene stalnog postava. Takvom politikom Muzeju radništva

je osigurano zavidno mjesto u mreži danskih muzeja i svjetskih muzeoloških projekata.

Summary:

The Workers' Museum in Copenhagen

In countries with a very high standard of living that includes culture, special attention is given to all aspects of human activity. Through cultural policy, these countries are trying to preserve the historical and cultural heritage that is important for a given community.

Denmark, a country with a high standard of living, has a highly developed network of museums that encompass various themes, ranging from natural preserves, memorial houses and private donations to the National Museum or Louisiana, one of hallmarks of contemporary art.

The Workers' Museum in Copenhagen began as an experiment, and today it represents a truly valuable museum institution.

The founding of such a museum was supposed to deepen the awareness of the workers' contribution to the development of the national identity of a country. Peter Ludvigsen, an active member of ICOM's Committee, who is now the director of this institution and an outstanding museum worker, had most certainly contributed to this.

The first step made by the Museum was the refurbishment and restoration of the Trade Union Hall founded in 1879.

Various museum programmes are being held in those rooms today, but it is also a place where trade unions gather.

From the museological point of view, the interesting exhibitions at the Workers' Museum in Copenhagen are those that display vivid human story with typical everyday situations from workingmen's lives. They animate the visitors and provide momentum for donations and the broadening of the scope of the themes. The Museum's future direction is aimed towards the development of specialised and research work. Through this policy, the Workers' Museum has secured for itself a high-ranking place in the network of Danish museums and museum projects in the world.